

Ο νέος τρόπος αξιολόγησης των μαθητών/τριών στις πανελλαδικές εξετάσεις 2018 της Γ' ημερησίου ΕΠΑΛ στο μάθημα των Νέων Ελληνικών. Ενδεικτικά κριτήρια

Σύμφωνα με την υπό δημοσίευση υπουργική απόφαση ο νέος τρόπος αξιολόγησης για την Γ' ημερησίου ΕΠΑΛ. προβλέπει ότι για την εξέταση στο μάθημα των Νέων Ελληνικών, δίνονται στους μαθητές δύο (2) μη διδαγμένα κείμενα (ένα λογοτεχνικό και ένα μη λογοτεχνικό), τα οποία ανταποκρίνονται στην αντιληπτική ικανότητά τους και σχετίζονται με θεματικό κύκλο οικείο από τη σχολική διδασκαλία στις Α', Β' και Γ' τάξεις ημερησίου ΕΠΑΛ. Τα διδακτικά εγχειρίδια που έχουν αξιοποιηθεί στις τρεις τάξεις στηρίζουν τους μαθητές μόνο ως προς τη θεματολογία που αναφέρεται στην εξεταστέα ύλη. Τα δε γλωσσικά φαινόμενα, αναγνωστικές-επικοινωνιακές δεξιότητες, μορφοσυντακτικά φαινόμενα, τα οποία έχουν γίνει αντικείμενο διδασκαλίας στην Α' και Β' Λυκείου και συνεχίζουν να αποτελούν αντικείμενο άσκησης στην Γ' τάξη. Το λογοτεχνικό κείμενο μπορεί να είναι ένα ποίημα ή διήγημα ή απόσπασμα από μυθιστόρημα ή θεατρικό έργο. Το μη λογοτεχνικό κείμενο μπορεί να είναι δημοσιογραφικό κείμενο ή επιστημονικό ή πληροφοριακό άρθρο, συνέντευξη, κριτική, ομιλία, επιστολή, επιφυλλίδα ή δοκίμιο. Τα δύο κείμενα έχουν θεματική συνάφεια και συνοδεύονται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα χωρίς ερμηνευτικά σχόλια. Ενδέχεται, τέλος, να είναι διασκευασμένα για τις ανάγκες της αξιολόγησης.

Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να απαντήσουν σε τρεις (3) δραστηριότητες, που συνοδεύουν κάθε κείμενο, από τις οποίες:

α) μία (1) αφορά στην κατανόηση του κειμένου, μπορεί να διαιρείται σε δύο ερωτήματα (βλ. παρακάτω) ίδιας περίπου βαρύτητας και βαθμολογείται με 15 μονάδες

β) μία (1) αφορά στην προσέγγιση της δομής και της γλώσσας του κειμένου, μπορεί να διαιρείται σε έως και τρία (3) ερωτήματα και βαθμολογείται με 15 μονάδες

γ) μία (1) αφορά στην ερμηνεία-παραγωγή λόγου και βαθμολογείται με 20 μονάδες.

Συνολικά, οι δραστηριότητες κατανόησης και προσέγγισης της γλώσσας των δύο κειμένων βαθμολογούνται με 60 (4Χ15) μονάδες και οι δραστηριότητες παραγωγής λόγου με 40 (2Χ20) μονάδες.

Ι. Όσον αφορά στο μη λογοτεχνικό κείμενο, οι μαθητές/τριες καλούνται να απαντήσουν σε τρεις (3) δραστηριότητες που το συνοδεύουν:

1. Η **πρώτη δραστηριότητα** αφορά στην ανάγνωση-κατανόηση του κειμένου, με την οποία ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών: **α)** να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν τις πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο, όπως τις βασικές ιδέες και τα επιχειρήματα του συγγραφέα, το πρόβλημα που θέτει, τις θέσεις που υποστηρίζει, τη σχέση του βασικού μηνύματος του κειμένου με τις περιστάσεις επικοινωνίας και τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε, καθώς και με τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που αξιοποιούνται στο κείμενο – τα παραπάνω ζητούμενα μπορεί να τίθενται με τη μορφή ερωτήσεων ανοικτού και κλειστού τύπου– **ή/και β)** να αποδίδουν περιληπτικά και να πυκνώνουν το νόημα μέρους του κειμένου ή ολόκληρου του κειμένου λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.

Η δραστηριότητα μπορεί να αναπτύσσεται σε **ερωτήματα (μέχρι 2)**, στα οποία η βαθμολογία επιμερίζεται.

2. Η **δεύτερη δραστηριότητα** αφορά στην προσέγγιση της δομής και της γλώσσας του κειμένου, με την οποία ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών είτε να αναγνωρίζουν τη βασική δομή του κειμένου

ή τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου· είτε να εντοπίζουν τις διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις που βοηθούν στη συνοχή και νοηματική αλληλουχία του κειμένου· είτε να αποδίδουν το περιεχόμενο της παραγράφου με πλαγιότιτλους· είτε να μετασχηματίζουν λέξεις ή φράσεις αλλάζοντας τη σύνταξη, το λεξιλόγιο (συνώνυμα ή συνώνυμες φράσεις, αντώνυμα, παράγωγα, σύνθετα κ.λπ.), τα σημεία στίξης, σύμφωνα με συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας και να σχολιάζουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα· είτε να ερμηνεύουν λέξεις –φράσεις του κειμένου, με βάση τα κειμενικά συμφραζόμενα και το επικοινωνιακό πλαίσιο.

Η δραστηριότητα μπορεί να αναπτύσσεται σε **ερωτήματα (μέχρι 3)**, στα οποία η βαθμολογία επιμερίζεται.

3. Η **τρίτη δραστηριότητα** αφορά στην **παραγωγή λόγου**, με την οποία ζητείται από τους μαθητές/τριες να συντάξουν δικό τους κείμενο, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο, σε συνάρτηση με το κείμενο αναφοράς, στο οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου, ανασκευάζουν θέσεις του ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις. Το μαθητικό κείμενο αναπτύσσεται με τη μορφή κειμένου επιχειρηματολογίας (**δημόσια ομιλία, επιστολή, άρθρο**), έχει έκταση **200-250 λέξεις** και βαθμολογείται με 20 μονάδες.

II. Όσον αφορά στο λογοτεχνικό κείμενο, οι μαθητές/τριες καλούνται να απαντήσουν σε τρεις (3) δραστηριότητες που το συνοδεύουν:

1. Η **πρώτη δραστηριότητα** αφορά στην ανάγνωση - κατανόηση του κειμένου, με την οποία ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών με ποικίλες ερωτήσεις (ανοικτού και κλειστού τύπου) είτε να εντοπίζουν στο κείμενο πληροφορίες όπως πρόσωπα, χώρο, χρόνο, κοινωνικό πλαίσιο δράσης των προσώπων, γεγονότα/αίτια που κατευθύνουν τη δράση των αφηγηματικών ηρώων, βασικά θέματα, ιδέες, προβληματισμούς που θέτει το κείμενο, αξίες που προβάλλει, τεκμηριώνοντας την άποψή τους με στοιχεία του κειμένου· είτε να αναλύουν κάποιον από τους χαρακτήρες, με βάση τα δεδομένα του κειμένου· είτε να επισημαίνουν τα σύμβολα, τις φωνές, τις σιωπές σε ένα ποιητικό ή θεατρικό κείμενο και να παρουσιάζουν με δικά τους λόγια το νόημα που τους δίνουν.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να αναπτύσσεται σε **δύο (2) ερωτήματα** ίδιας βαρύτητας περίπου. Μόνο ένα από αυτά μπορεί να είναι ερώτηση ανοικτού τύπου και η απάντηση στην ερώτηση ανοικτού τύπου μπορεί να κυμαίνεται από 50 έως 60 λέξεις. Η δραστηριότητα βαθμολογείται συνολικά με 15 μονάδες.

2. Η **δεύτερη δραστηριότητα** αφορά στην προσέγγιση της γλώσσας του κειμένου, με την οποία ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών με ερωτήσεις ποικίλων τύπων είτε να αναγνωρίζουν τα βασικά σημεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής· είτε να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες που δίνονται (αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, τα ρηματικά πρόσωπα κ.ά.) και να ερμηνεύουν τη λειτουργία τους ως προς το νόημα· είτε να αναγνωρίζουν εκφραστικά μέσα – τρόπους (μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, αντιθέσεις, εικόνες κ.λπ.) και τη λειτουργία τους ως προς το νόημα του κειμένου.

Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να αναπτύσσεται σε **ερωτήματα (μέχρι 3)**, στα οποία η βαθμολογία επιμερίζεται.

3. Η **τρίτη δραστηριότητα** αφορά στην ερμηνεία και την **παραγωγή λόγου** σε ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης. Ζητείται από τους μαθητές/τριες να αξιολογήσουν ιδέες, αξίες, στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με βάση είτε τα κειμενικά συμφραζόμενα είτε τα ιστορικά και

ιδεολογικά συμφραζόμενα της εποχής παραγωγής του έργου (εφόσον τους δίνονται σχετικές πληροφορίες), να τις συγκρίνουν με αυτές του σήμερα ή να τις συσχετίσουν με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα. Η έκταση του μαθητικού κειμένου κυμαίνεται από 100 έως 150 λέξεις και βαθμολογείται με 20 μονάδες.

Ενδεικτικά κριτήρια αξιολόγησης

1^ο Ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης

Ι. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ο Γιάννης Βλαχάκης είναι οικονομολόγος και το άρθρο του έχει δημοσιευτεί στην οικονομική εφημερίδα "Ναυτεμπορική".

«Τεχνολογική πρόοδος: σκέψεις για τις συνέπειες»

Οι εξελίξεις στην τεχνολογία υπήρξαν πάντοτε ένας καθοριστικός παράγοντας που σηματοδοτούσε σημαντικές αλλαγές στην πορεία της ανθρωπότητας, με πολλαπλές επιδράσεις σε μία σειρά τομέων της ζωής των ανθρώπων.

Οι παλαιότερες γενιές, που είναι ακόμα κοινωνικά και οικονομικά ενεργές, έχουν γίνει μάρτυρες μίας σειράς εξελίξεων, οι οποίες επηρέασαν καθοριστικά την καθημερινότητά μας. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς ότι η επανάσταση των προσωπικών υπολογιστών άρχισε τη δεκαετία του 1980 με την εξέλιξή τους, αλλά και γενικότερα την εξέλιξη της τεχνολογίας της πληροφορικής, να κινείται με ρυθμούς γεωμετρικής προόδου μέσα σε διάστημα τεσσάρων δεκαετιών. Η εμφάνιση του διαδικτύου γκρέμισε τα στεγανά στην πληροφόρηση και στη γνώση, ενώ η εξάπλωση των κινητών τηλεφώνων και πιο πρόσφατα των έξυπνων κινητών τηλεφώνων, έφερε επανάσταση στον τρόπο επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης.

Πέρα από τα παραπάνω, οι εξελίξεις στην τεχνολογία είναι ραγδαίες σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης δημιουργίας, από την ιατρική, την τεχνολογία τροφίμων έως τη γενετική, τη διαστημική τεχνολογία, την τεχνολογία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τόσους άλλους τομείς, που κάποιος ειδικότερος θα μπορούσε να μνημονεύσει.

Μπορεί η εξέλιξη της τεχνολογίας να εμφανίζεται σε διάφορους τομείς της ανθρώπινης ζωής με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά και εφαρμογές, οι επιπτώσεις της όμως έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Καταρχήν, παρατηρούμε ότι, στις μέρες μας, ο ρυθμός εξέλιξης της τεχνολογίας επιταχύνεται θεαματικά, κυριολεκτικά με ρυθμούς γεωμετρικής προόδου. Έπειτα παρατηρούμε ότι οι εξελίξεις στην τεχνολογία επηρεάζουν σημαντικά την οικονομία είτε από την πλευρά της παραγωγής (με την αύξηση της παραγωγικότητας) είτε μέσω των αλλαγών στην καταναλωτική συμπεριφορά. Επιπλέον, επηρεάζονται οι κοινωνικές σχέσεις και συμπεριφορές και μέσω της παγκοσμιοποίησης υπάρχουν σοβαρές ανακατατάξεις και σε επίπεδο πολιτικών δομών και κρατικών θεσμών. Οι εξελίξεις που δημιουργούνται από την τεχνολογία απαιτούν και γρήγορα αντανакλαστικά από τις ρυθμιστικές αρχές και τους νομοθέτες. Διαχρονικά, ωστόσο,

παρατηρούμε ότι υπάρχει μεγάλη υστέρηση από την πλευρά των ρυθμιστικών αρχών στην αντιμετώπιση των θεμάτων που προκύπτουν από τις ραγδαίες εξελίξεις στην τεχνολογία.

Αυτή τη στιγμή εκτιμώ ότι η ανθρωπότητα βρίσκεται σε μία διαδικασία μετάβασης στη νέα μεταβιομηχανική εποχή, όπου θα πρέπει να αναπτύξει νέα μοντέλα οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης που θα ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες. Η ιστορία έχει δείξει ότι τα αποτελέσματα κάθε σημαντικής τεχνολογικής εξέλιξης εξαρτώνται από τη χρήση για την οποία γίνεται. Έτσι, μπορεί η τεχνολογία να βελτιώσει ριζικά το επίπεδο διαβίωσης των ανθρώπων, αλλά και να οδηγήσει σε καταστροφικές εξελίξεις την ανθρωπότητα. Το παράδειγμα της χρήσης της πυρηνικής τεχνολογίας είναι χαρακτηριστικό με Χιροσίμα/Ναγκασάκι αλλά και Τσέρνομπιλ να θυμίζουν πολλά σε όλους μας. Ας ελπίσουμε ότι στο νέο κύμα τεχνολογικής προόδου η ανθρωπότητα θα βρεθεί πιο ώριμη, οδηγώντας τον πλανήτη προς την ενάρετη πλευρά της εκμετάλλευσής της, περιορίζοντας στο ελάχιστο τις αρνητικές της πλευρές.

(437 λέξεις)

Γιάννης Βλαχάκης, *Ναυτεμπορική*, 21-8-2017 (διασκευή)

1η Δραστηριότητα

i. Το άρθρο έχει δημοσιευτεί σε οικονομική εφημερίδα. Θέλετε να ενημερώσετε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σας για το περιεχόμενό του. Να γράψετε ένα κείμενο 110-120 λέξεων, όπου θα το παρουσιάσετε με συνομία. (Μονάδες 7)

Άξονας για την απάντηση

(Ενδεικτική εισαγωγική φράση: Ένα άρθρο εφημερίδας αναφερόταν.../Διάβασα ένα άρθρο χθες σε μια εφημερίδα...)

- Επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των ανθρώπων
- Οι τεχνολογικές εξελίξεις από τη δεκαετία του '80 και μετά
- Οι γοργοί ρυθμοί ανάπτυξης της τεχνολογίας και της επιστήμης και οι συνέπειές τους

(Ενδεικτική καταληκτική φράση: Το άρθρο τελείωνε επισημαίνοντας ότι...)

- Η ανθρωπότητα θα πρέπει να αναπτύξει νέα μοντέλα κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης, για να αντιμετωπίσει τις συνέπειες αυτές.

Ενδεικτική απάντηση:

Διάβασα ένα άρθρο χθες σε μια εφημερίδα για την επίδραση της τεχνολογίας στη ζωή των ανθρώπων. Εξηγούσε ότι οι τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις από τη δεκαετία του '80 και μετά, δηλαδή ο υπολογιστής, τα κινητά κλπ, επηρέασαν τον τομέα της γνώσης και της επιστήμης, την οικονομία, την επικοινωνία και τις κοινωνικές σχέσεις, ακόμα και την πολιτική, τις σχέσεις των κρατών και τη νομοθεσία. Οι εξελίξεις αυτές είναι ραγδαίες και θα συνεχίσουν σε αυτόν τον ρυθμό. Το άρθρο τελείωνε επισημαίνοντας ότι η ανθρωπότητα πρέπει να αντιμετωπίσει το θέμα με ωριμότητα και προσοχή, πρέπει να αναπτύξει νέα μοντέλα οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης, γιατί η τεχνολογία μπορεί να βελτιώσει τη ζωή μας, αλλά και να την καταστρέψει.

ii. Σε κάθε μία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό “Σωστό” ή “Λάθος”, ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο. (Μονάδες 8)

Διατύπωση	Σωστό / Λάθος	Αιτιολόγηση με αναφορά στο κείμενο
Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η τεχνολογία επηρέαζε πάντα καθοριστικά την καθημερινή ζωή των ανθρώπων.	Σωστό	<u>Ενδεικτικά:</u> «Οι εξελίξεις στην τεχνολογία υπήρξαν πάντοτε ένας καθοριστικός παράγοντας που σηματοδοτούσε σημαντικές αλλαγές στην πορεία της ανθρωπότητας με πολλαπλές επιδράσεις σε μία σειρά τομέων της ζωής των ανθρώπων.»
Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι οι αλλαγές που επιφέρουν οι τεχνολογικές εξελίξεις στην οικονομία δεν επηρεάζουν τη συμπεριφορά των καταναλωτών ούτε τις κοινωνικές σχέσεις.	Λάθος	<u>Ενδεικτικά:</u> «...οι εξελίξεις στην τεχνολογία επηρεάζουν σημαντικά την οικονομία είτε από την πλευρά της παραγωγής (με την αύξηση της παραγωγικότητας) είτε μέσω των αλλαγών στην καταναλωτική συμπεριφορά. Επιπλέον επηρεάζονται οι κοινωνικές σχέσεις και συμπεριφορές...»
Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι οι ρυθμιστικές αρχές και οι νομοθέτες άμεσα ανταποκρίνονται στα ζητήματα που σχετίζονται με τις ραγδαίες εξελίξεις στην τεχνολογία.	Λάθος	<u>Ενδεικτικά:</u> «Διαχρονικά, ωστόσο, παρατηρούμε ότι υπάρχει μεγάλη υστέρηση από την πλευρά των ρυθμιστικών αρχών στην αντιμετώπιση των θεμάτων που προκύπτουν από τις ραγδαίες εξελίξεις στην τεχνολογία.»
Ο συγγραφέας εκφράζει την προσδοκία ότι η ανθρωπότητα θα αντιμετωπίσει με επιτυχία τις προκλήσεις της τεχνολογικής προόδου.	Σωστό	<u>Ενδεικτικά:</u> «Ας ελπίσουμε ότι στο νέο κύμα τεχνολογικής προόδου η ανθρωπότητα θα βρεθεί πιο ώριμη, οδηγώντας τον πλανήτη προς την ενάρετη πλευρά της εκμετάλλευσής της, περιορίζοντας στο ελάχιστο τις αρνητικές της πλευρές.»

Ή /και:

iii. Στο κείμενο διαβάζουμε: “Αυτή τη στιγμή εκτιμώ ότι η ανθρωπότητα βρίσκεται σε μία διαδικασία μετάβασης στη νέα μεταβιομηχανική εποχή όπου θα πρέπει να αναπτύξει νέα μοντέλα οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης που θα ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες.” Να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια τα στοιχεία του κειμένου που υποστηρίζουν αυτή τη θέση του

συγγραφέα. (Μονάδες 8)

Άξονας για την απάντηση:

Τα στοιχεία που θα αξιοποιήσει ο μαθητής, για να παρουσιάσει τα δεδομένα με δικά του λόγια, εντοπίζονται κυρίως στην 4η παράγραφο του κειμένου:

- «οι εξελίξεις στην τεχνολογία επηρεάζουν σημαντικά την οικονομία είτε από την πλευρά της παραγωγής (με την αύξηση της παραγωγικότητας) είτε μέσω των αλλαγών στην καταναλωτική συμπεριφορά»
- «επηρεάζονται οι κοινωνικές σχέσεις και συμπεριφορές και μέσω της παγκοσμιοποίησης υπάρχουν σοβαρές ανακατατάξεις και σε επίπεδο πολιτικών δομών και κρατικών καθεστώτων»
- «οι εξελίξεις που δημιουργούνται από την τεχνολογία απαιτούν και γρήγορα αντανakλαστικά από τις ρυθμιστικές αρχές και τους νομοθέτες»

Ενδεικτική απάντηση:

Οι εξελίξεις στην τεχνολογία επηρεάζουν σημαντικά τόσο την οικονομία, στον τομέα της παραγωγής και της κατανάλωσης, όσο και τις σχέσεις των ανθρώπων, των κοινωνικών ομάδων και των κρατών. Επιπλέον, επηρεάζονται οι συμπεριφορές και μέσω της παγκοσμιοποίησης υπάρχουν σοβαρές αλλαγές και στο επίπεδο της πολιτικής. Επομένως, οι εξελίξεις που δημιουργούνται από την τεχνολογία απαιτούν γρήγορα αντανakλαστικά και νέα μοντέλα οργάνωσης.

2^η Δραστηριότητα

i. “Οι παλαιότερες γενιές... κοινωνικής δικτύωσης.” Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου. (Μονάδες 5)

Άξονας για την απάντηση:

Ανάπτυξη με παράδειγμα: “...η επανάσταση των προσωπικών υπολογιστών άρχισε τη δεκαετία του 1980 με την εξέλιξη τις, αλλά και γενικότερα την εξέλιξη της τεχνολογίας της πληροφορικής, να κινείται με ρυθμούς γεωμετρικής προόδου μέσα σε διάστημα τεσσάρων δεκαετιών. Η εμφάνιση του διαδικτύου γκρέμισε τα στεγανά στην πληροφόρηση και στη γνώση, ενώ η εξάπλωση των κινητών τηλεφώνων και πιο πρόσφατα των έξυπνων κινητών τηλεφώνων έφερε επανάσταση στον τρόπο επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης.”

ii. Να ξαναγράψετε την περίοδο λόγου που ακολουθεί “Τις ελπίζουμε ότι στο νέο κύμα τεχνολογικής προόδου η ανθρωπότητα θα βρεθεί πιο ώριμη, οδηγώντας τον πλανήτη τις την ενάρετη πλευρά τις εκμετάλλευσής τις, περιορίζοντας στο ελάχιστο τις αρνητικές τις πλευρές.” Αντικαθιστώντας κάθε μια από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μια συνώνυμή τις και κάνοντας τις τις αναγκαίες αλλαγές. (Μονάδες 5)

Άξονας για την απάντηση (Ενδεικτικά):

“Ας ελπίζουμε ότι στο νέο κύμα τεχνολογικής εξέλιξης, ο άνθρωπος θα βρεθεί πιο ώριμος, οδηγώντας τη γη/ τον κόσμο προς την ενάρετη πλευρά της αξιοποίησής της, μειώνοντας στο ελάχιστο τις αρνητικές της πλευρές.”

iii. “Έτσι μπορεί η τεχνολογία να βελτιώσει ριζικά το επίπεδο διαβίωσης των ανθρώπων, αλλά και να οδηγήσει σε καταστροφικές εξελίξεις την ανθρωπότητα.”: Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική, κάνοντας όλες τις αναγκαίες αλλαγές. Τι παρατηρείτε ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα; (Μονάδες 5)

Άξονας για την απάντηση:

“Έτσι μπορεί από την τεχνολογία να βελτιωθεί ριζικά το επίπεδο διαβίωσης των ανθρώπων, αλλά και να οδηγηθεί σε καταστροφικές εξελίξεις η ανθρωπότητα.”

Ενδεικτικά:

Η ενεργητική διατύπωση είναι πιο άμεση και κατανοητή, υπογραμμίζει περισσότερο τον ρόλο που παίζει η τεχνολογία.

Ή:

iii. Συχνά ο συγγραφέας στο κείμενο χρησιμοποιεί την ενεργητική σύνταξη, με υποκείμενο το ονοματικό σύνολο “οι εξελίξεις στην τεχνολογία” ή “η τεχνολογία” (π.χ.: “Οι εξελίξεις στην τεχνολογία υπήρξαν πάντοτε ένας καθοριστικός παράγοντας...”, “...οι εξελίξεις στην τεχνολογία επηρεάζουν σημαντικά την οικονομία...”, “...μπορεί η τεχνολογία να βελτιώσει ριζικά το επίπεδο διαβίωσης των ανθρώπων...”). Ποιο είναι το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που προκύπτει από αυτήν την επιλογή; (Μονάδες 5)

Άξονας για την απάντηση (Ενδεικτικά):

Στην ενεργητική σύνταξη δίνεται έμφαση στο υποκείμενο της πρότασης και τις ενέργειές του. Με αυτήν την επιλογή ο συγγραφέας αναδεικνύει με σαφήνεια αφενός την κεντρική έννοια του κειμένου, που είναι η τεχνολογία και αφετέρου τις επιπτώσεις της σε διάφορους τομείς της ανθρώπινης ζωής.

3η Δραστηριότητα

Σύμφωνα με τον συγγραφέα: “Η ιστορία έχει δείξει ότι τα αποτελέσματα κάθε σημαντικής τεχνολογικής εξέλιξης εξαρτώνται από τη χρήση για την οποία γίνεται.” Συμφωνείτε με την άποψη αυτή ή όχι και γιατί; Κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορεί, κατά τη γνώμη σας, η τεχνολογική εξέλιξη να είναι θετική για τον άνθρωπο; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 200-250 λέξεων που θα δημοσιεύσετε ως άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας. (μονάδες 20)

Άξονας για την απάντηση (Ενδεικτικά):

A. Κάθε τεχνολογική εξέλιξη μπορεί να οδηγήσει σε κάτι καλό για την ανθρωπότητα, μπορεί όμως και να την καταστρέψει. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ατομική ενέργεια και η χρήση της για ειρηνικούς και πολεμικούς σκοπούς.

B. Προϋποθέσεις:

- Κάθε τεχνολογική εξέλιξη πρέπει να γίνεται με στόχο το κοινωνικό συμφέρον
- Να υπάρχει έλεγχος από κοινωνικούς φορείς για το πώς χρησιμοποιούνται τα επιστημονικά επιτεύγματα
- Να γίνεται ενημέρωση της κοινής γνώμης
- Να μην επιτρέπεται η χρήση των τεχνολογικών εξελίξεων για οικονομικά συμφέροντα
- Οφείλουν όλοι οι επιστήμονες να έχουν υψηλό αίσθημα ευθύνης καθώς και συναίσθηση της αποστολής τους.

II. Λογοτεχνικό κείμενο

Το κείμενο αναφέρεται στην εμπειρία από την ηλεκτροδότηση ενός μικρού νησιού, της Σύμης, στα

τέλη του 1928.

(απόσπασμα από μυθιστόρημα)

Η Μαρία σπρώχνοντας προσπάθησε να πλησιάσει προς το μέρος των επισήμων, αλλά δεν τα κατάφερε. Μια κοπέλα τής είπε να μείνει εκεί που ήταν γιατί δίπλα τους βρισκόταν ένας φανοστάτης και θα έβλεπαν από κοντά τι θα συνέβαινε όταν θ' άναβαν τα φώτα.

Η ομιλία τελείωσε και τότε -όπως είχαν συνεννοηθεί απ' τ' απόγευμα- όλα τα μαγαζιά και τα σπίτια έσβησαν τις λάμπες πετρελαίου. Ένα πυκνό σκοτάδι απλώθηκε και τους έκοψε την αναπνοή. Ένας προϊστορικός φόβος τούς κατέλαβε. Ο τρόμος του απόλυτου σκοταδιού. Χέρια απλώθηκαν κι οι άνθρωποι άγγιζαν ο ένας τον άλλον. Σαν να ήθελαν να παρηγορηθούν, λες κι είχαν νιώσει στη πλάτη τους την ανάσα του τσακαλιού, της ύαινας και της μεγάλης αρκούδας τω σπηλαίων. Τότε που το φως της φωτιάς έδιωχνε τον κίνδυνο των σαρκοφάγων και η εστία ήταν το κέντρο των ανθρώπινων ομάδων.

Κάποιος έδωσε ένα σύνθημα κι ο αθέατος μηχανικός κατέβασε το λεβιέ στο σταθμό παραγωγής. Οι δύο πετρελαιοκίνητες σουηδικές μηχανές Bolider, ισχύος τριάντα ίππων η κάθε μια, πήραν απαλά μπρος και διοχέτευσαν τα 220 βολτ συνεχούς ρεύματος.

Όλες οι ηλεκτρικές λάμπες άναψαν και φώτισαν τον τόπο.

“Ααα”, ακούστηκε μόνο στην αρχή. Οι άνθρωποι εντυπωσιασμένοι κοιτούσαν άφωνοι. Μετά, μόλις συνήλθαν απ' την πρώτη έκπληξη, άρχισαν να λένε και να επαναλαμβάνουν ο ένας στον άλλον “Τα 'λεχτρικά”, “Τα 'λεχτρικά”, λες και η επανάληψη θα έφερνε και την αφομοίωση του εξαιρετικού γεγονότος. Έπειτα άρχισαν να κινούνται προς τα μαγαζιά, να μπαίνουν στα ηλεκτροφωτισμένα καφενεία και τα μπακάλικά, να δίνουν συγχαρητήρια στους υπερήφανους ιδιοκτήτες και να δέχονται το κέρασμα. Ήταν πράγματι ένα πανηγύρι.

Η Μαρία δεν ακολούθησε το πλήθος. Έμεινε κάτω απ' το φανοστάτη και γύριζε γύρω γύρω κυνηγώντας τη σκιά της, όπως η γάτα προσπαθεί να πιάσει την ουρά της. Ζαλίστηκε και στάθηκε. Τα φώτα της προκυμαίας έκαναν τρελούς κύκλους. Η καρδιά της χτυπούσε με δύναμη. Καταλάβαινε ότι ζούσε κάτι μοναδικό κι ότι όταν θα μεγάλωνε και θ' αποκτούσε παιδιά κι εγγόνια, θα μπορούσε να τους λέει: “Ήμουν κι εγώ εκεί όταν ήρθαν τα 'λεχτρικά”. Ήταν κι αυτή μια κουκκίδα σε μια ιστορική στιγμή.

(338 λέξεις)

Ευγενία Φακίνου, *Έρω, Θέρος, Πόλεμος*, εκδόσεις Καστανιώτη, 2003, σελ. 63-64

1η Δραστηριότητα

ι. Σε κάθε μια από τις προτάσεις /πληροφορίες που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό “Σωστό” ή “Λάθος”, ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο. (Μονάδες 5)

Πληροφορία	Σωστό/ Λάθος	Αιτιολόγηση με αναφορά στο κείμενο
------------	-----------------	------------------------------------

Όταν η Μαρία έφτασε στην προκουμαία, τα φώτα είχαν ήδη ανάψει	Λάθος	<u>Ενδεικτικά:</u> “Μια κοπέλα τής είπε να μείνει εκεί που ήταν γιατί δίπλα τους βρισκόταν ένας φανοστάτης και θα έβλεπαν από κοντά τι θα συνέβαινε όταν θ' άναβαν τα φώτα.”
Οι ηλεκτρικές λάμπες άναψαν μετά από επανειλημμένες προσπάθειες.	Λάθος	<u>Ενδεικτικά:</u> “Κάποιος έδωσε ένα σύνθημα κι ο αθέατος μηχανικός κατέβασε το λεβιέ στο σταθμό παραγωγής. Οι δύο πετρελαιοκίνητες σουηδικές μηχανές Bolider, ισχύος τριάντα ίππων η κάθε μια, πήραν απαλά μπρος και διοχέτευσαν τα 220 βολτ συνεχούς ρεύματος. Όλες οι ηλεκτρικές λάμπες άναψαν και φώτισαν τον τόπο.”
Ηλεκτροφωτίστηκαν τα καφενεία και τα μπακάλικα.	Σωστό	<u>Ενδεικτικά:</u> “...άρχισαν να κινούνται προς τα μαγαζιά, να μπαίνουν στα ηλεκτροφωτισμένα καφενεία και τα μπακάλικα...”
Το γεγονός της ηλεκτροδότησης είχε πολύ μεγάλη απήχηση στον κόσμο που παρακολουθούσε.	Σωστό	<u>Ενδεικτικά:</u> “Ααα”, ακούστηκε μόνο στην αρχή. Οι άνθρωποι εντυπωσιασμένοι κοιτούσαν άφωνοι. Μετά, μόλις συνήλθαν απ' την πρώτη έκπληξη, άρχισαν να λένε και να επαναλαμβάνουν ο ένας στον άλλον “Τα 'λεχτρικά”, “Τα 'λεχτρικά”, λες και η επανάληψη θα έφερνε και την αφομοίωση του εξαιρετικού γεγονότος.”
Η Μαρία ακολούθησε το πλήθος στο καφενείο για να δεχτεί το κέρασμα.	Λάθος	<u>Ενδεικτικά:</u> “Η Μαρία δεν ακολούθησε το πλήθος.”

ii. Να παρουσιάσετε με δικά σας λόγια το βασικό θέμα που αναπτύσσεται στην παράγραφο “Η ομιλία τελείωσε... η εστία ήταν το κέντρο των ανθρώπινων ομάδων.” (Μονάδες 10)

Άξονας για την απάντηση:

Η παράγραφος αφηγείται τη σκηνή της διαδικασίας ηλεκτροδότησης της Σύμης. Οι κάτοικοι έχουν συνεννοηθεί να σβήσουν ταυτόχρονα τις λάμπες πετρελαίου, μέχρι να διοχετευτεί το ηλεκτρικό ρεύμα. Μέσα από την καταγραφή και την ερμηνεία των κινήσεων, των συναισθημάτων και των εντυπώσεων των κατοίκων αποτυπώνεται ο φόβος της στιγμής της μετάβασης από μια κατάσταση γνωστή προς μια άγνωστη. Ο φόβος ενώνει τους ανθρώπους και είναι σαν να τους γυρνά πίσω στο χρόνο, στην προϊστορική εποχή.

2η Δραστηριότητα

i. Στο κείμενο που σας δίνεται, με βάση τον άξονα του χρόνου, η αφήγηση οργανώνεται σε τρεις σκηνές: 1η σκηνή: τι γίνεται πριν την ηλεκτροδότηση του νησιού, 2η σκηνή: τι γίνεται κατά τη διαδικασία της ηλεκτροδότησης, 3η σκηνή: τι γίνεται μετά τη ηλεκτροδότηση. Να εντοπίσετε στο

κείμενο και να καταγράψετε τις τρεις σκηνές.

Άξονας για την απάντηση:

1η σκηνή: “Η Μαρία... ανθρώπινων ομάδων.”

2η σκηνή: “Κάποιος έδωσε... τον τόπο.”

3η σκηνή: “Ααα...στιγμή.”

Ή /και

ii. Κατά την αφήγηση αξιοποιείται ο ευθύς λόγος, για να αποδοθούν οι αντιδράσεις του πλήθους και της ηρωίδας προς το γεγονός της ηλεκτροδότησης. Να εντοπίσετε στο κείμενο και να καταγράψετε τα συγκεκριμένα σημεία. Τι επιτυγχάνεται κατά τη γνώμη σας με αυτόν τον τρόπο; (σύνολο: 6 μονάδες, κατάλληλα κατανεμημένες)

Άξονας για την απάντηση:

Ευθύς λόγος: α) “Ααα”, β) “Τα 'λεχτρικά”, “Τα 'λεχτρικά”, γ) “Ήμουν κι εγώ εκεί όταν ήρθαν τα 'λεχτρικά”.

Ενδεικτική απάντηση:

Μ’ αυτόν τον τρόπο γίνεται το κείμενο πιο ζωντανό και φαίνονται πιο έντονες και παραστατικές οι αντιδράσεις των ανθρώπων.

iii. Στο απόσπασμα της τελευταίας παραγράφου “Η Μαρία... τρελούς κύκλους”, τα συναισθήματα της ηρωίδας υποδηλώνονται και με τη μεταφορική χρήση της γλώσσας. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τα δύο σημεία του κειμένου, όπου η γλώσσα χρησιμοποιείται μεταφορικά. Να αποδώσετε με δικά σας λόγια τα συναισθήματα της ηρωίδας στο συγκεκριμένο απόσπασμα. (Μονάδες 9)

Άξονας για την απάντηση(Ενδεικτικά):

Μεταφορική χρήση της γλώσσας:

- “...κυνηγώντας τη σκιά της, όπως η γάτα προσπαθεί να πιάσει την ουρά της.”
- “ Τα φώτα της προκυμαίας έκαναν τρελούς κύκλους.”

Τα συναισθήματα της ηρωίδας είναι: συγκίνηση, θαυμασμός, κατάπληξη, δέος, υπερηφάνεια. Γενικότερα, είναι πολύ εντυπωσιασμένη.

3η Δραστηριότητα

“Καταλάβαινε ότι ζούσε... ιστορική στιγμή.” Η ηρωίδα συμμετέχει σε μια σημαντική στιγμή στην ιστορία του νησιού της. Ποιες σκέψεις και ποια συναισθήματα εκφράζει στο συγκεκριμένο απόσπασμα; Πώς θα νιώθατε εσείς σε μια ανάλογη κατάσταση; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα ενιαίο κείμενο 100-150 λέξεων. (Μονάδες 20)

Άξονας για την απάντηση (Ενδεικτικά):

Η ηρωίδα ζει τη στιγμή που πρώτη φορά ανάβουν ηλεκτρικά φώτα στο μικρό νησί της, τη Σύμη του 1928. Οι αντιδράσεις της («Ζαλίστηκε και στάθηκε. Τα φώτα της προκυμαίας έκαναν τρελούς κύκλους. Η καρδιά της χτυπούσε με δύναμη») δείχνουν ότι είναι εντυπωσιασμένη και γεμάτη από έντονα συναισθήματα. Συγκίνηση, θαυμασμός, κατάπληξη, δέος, υπερηφάνεια φαίνεται να την κυριεύουν. Η αλήθεια είναι πως σε μια ανάλογη κατάσταση κάπως έτσι θα ένιωθα, όπως υποθέτω και πολλοί άνθρωποι που έζησαν μοναδικές στιγμές στη δική τους

εποχή. Προσωπικά, μου έχει συμβεί να έχω αυτό το αίσθημα ότι πρώτος βιώνω κάτι που σημαδεύει την ιστορία του τόπου μου, όταν χτίστηκε ένα υπέροχο κτήριο στην πόλη μας, για να στεγαστεί το σχολείο μας, το οποίο είχε κατεδαφιστεί από τους σεισμούς. Την ημέρα του αγιασμού αισθάνθηκα τη συγκίνηση μιας νέας αρχής και την περηφάνια ότι θα είμαι από τους πρώτους μαθητές που θα καθίσουν στα θρανία του.

Δραστηριότητα δημιουργικής γραφής (για τις ενδοσχολικές εξετάσεις)

Μετά την επιστροφή της στο σπίτι, η Μαρία αφηγείται το γεγονός της ηλεκτροδότησης στη μικρότερη αδερφή της. Να καταγράψετε την αφήγηση της Μαρίας, σε ένα κείμενο 120-150 λέξεων.

Άξονας για την απάντηση:

Ξαναγράφουμε το κείμενο σε α' ενικό πρόσωπο, επιλέγοντας τα σημεία, τα οποία αναφέρονται στις εντυπώσεις και τις αντιδράσεις της Μαρίας.

Ενδεικτική απάντηση:

Ευγενία μου, έχασες που δεν ήρθες! Ήταν καταπληκτικό! Υπέροχο! Εγώ προσπαθούσα να πάω μπροστά, αλλά βρέθηκε, ευτυχώς, μια κοπέλα και μου είπε να μείνω δίπλα στον φανοστάτη κι έτσι είδα από κοντά τι έγινε. Ήμουν, που λες, εκεί, στριμωγμένη μαζί με τους άλλους κι ακούγαμε τη βαρετή ομιλία και λέγαμε πότε θα τελειώσει, επιτέλους, για να δούμε «τα' λεχτρικά». Και μόλις σταμάτησε να μιλάει, έσβησαν όλοι τις λάμπες κι έγινε απόλυτο σκοτάδι! Τρόμαξα κι αρπάχτηκα απ' τον διπλανό μου, αλλά αμέσως μετά ακούστηκε ένας δυνατός θόρυβος, σα μηχανή και άναψαν τα' λεχτρικά και όλα φωτίστηκαν. Σα μέρα ήταν, σου λέω! Και καλύτερα ακόμη! Πού να έβλεπες πώς έκαναν όλοι! Στην αρχή σιωπή και μετά φώναζαν και γελούσαν. Λες και είχαμε πανηγύρι. Έτρεχα και κυνηγούσα τη σκιά μου γύρω απ' το φανοστάτη και η καρδιά μου πήγε να σπάσει! Ζαλίστηκα! Όλα τα' λεχτρικά κουνιόνταν και χόρευαν! Έχασες, σου λέω!

2^ο Ενδεικτικό κριτήριο αξιολόγησης

I. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Τον Μάιο του 2017 δημοσιοποιήθηκαν αποτελέσματα έρευνας του Ιδρύματος TUI, με ιδιαίτερες αναφορές στους Έλληνες νέους, οι οποίοι εμφανίζονται ανήσυχοι για το μέλλον τους.

«Οι νέοι στην Ελλάδα ανησυχούν για το μέλλον τους»¹

Το Ίδρυμα TUI παρουσίασε την Πέμπτη στο Βερολίνο τα αποτελέσματα μιας έρευνας για τα «πιστεύω» των ευρωπαϊκών νέων. Στην έρευνα του ινστιτούτου δημοσκοπήσεων YouthGon συμμετείχαν 6000 νέοι μεταξύ 16 και 25 ετών από τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Ιταλία, τη Μεγάλη Βρετανία, την Πολωνία και την Ελλάδα.

Στην έρευνα οι νέοι από την Ελλάδα αποκλίνουν από το μέσο όρο σε αρκετά σημεία -ειδικά σε ό,τι αφορά τις απαντήσεις τους στο ερώτημα κατά πόσο είναι ευχαριστημένοι από τους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς. Περισσότερο από τους νέους άλλων εθνικοτήτων οι Έλληνες εμφανίζονται δυσαρεστημένοι από την κρατική διοίκηση και τα συνδικάτα αλλά και από τους θεσμούς της ΕΕ και την ΕΚΤ. Αυτή δεν είναι η μόνη διαφορά. Αναφορικά με το τι περιμένουν από

¹ Σε περίπτωση που κρίνεται ότι το κείμενο πρέπει να συντομευθεί, μπορεί να δοθούν οι τρεις πρώτες παράγραφοι και να προσαρμοσθούν οι δραστηριότητες 1 και 2.

τη ζωή τους στο μέλλον, ένα 82% πιστεύει ότι θα ζήσει σε δυσμενέστερες συνθήκες από τους γονείς τους. Ο αντίστοιχος μέσος όρος για τις επτά χώρες της ΕΕ είναι 52%.

Οι Έλληνες νέοι διαφέρουν αισθητά και σε ένα άλλο σημείο. Περισσότερο από τους νέους των άλλων χωρών εκφράζονται θετικά υπέρ του δημοκρατικού πολιτεύματος και είναι λιγότερο ευάλωτοι στον λαϊκισμό. Συγκεκριμένα το 66% των νέων στην Ελλάδα δηλώνουν πως η Δημοκρατία είναι το καλύτερο πολίτευμα, ακολουθούν οι Γερμανοί νέοι με 62%, οι Ισπανοί με 57%, ενώ στην Πολωνία οι νεαροί υπερασπιστές της Δημοκρατίας συγκεντρώνουν μόλις ένα 42%. Σε μια προσπάθεια να εξηγήσει το φαινόμενο της μεγάλης απήχησης της δημοκρατίας ανάμεσα στους Έλληνες νέους ο επικεφαλής του ινστιτούτου έρευνας YouthGon Γερμανίας, Χόλγκερ Γκάισλερ, εκτιμά πως «οι νέοι διακατέχονται, μάλλον, από την ιδέα ότι η Ελλάδα είναι το λίκνο της δημοκρατίας όπως έχουμε συνηθίσει να λέμε. Σε ό,τι όμως αφορά την εικόνα της ΕΕ, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι, όπως και άλλοι νέοι και οι Έλληνες, την αντιλαμβάνονται πρωτίστως ως μια οικονομική συμμαχία.» Τα τρία τέταρτα των Ευρωπαίων νέων ήταν αυτής της άποψης. Πολύ χαμηλότερα ποσοστά συγκέντρωσαν οι προτάσεις σχετικά με το αν η ΕΕ είναι μια συμμαχία για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για τη διατήρηση της ειρήνης, για την ασφάλεια ή την προώθηση των πολιτιστικών αξιών.

Το γεγονός ότι και για τους Έλληνες νέους η οικονομική διάσταση συνιστά το σημαντικότερο στοιχείο για τη συνοχή της ΕΕ δεν είναι οπωσδήποτε αρνητικό, επισημαίνει ο Χόλγκερ Γκάισλερ. Όπως πιστεύει «σε αυτό το σημείο η ΕΕ προσφέρει μια προοπτική. Οι νέοι δεν χρειάζονται βίζα για να πάνε σε μια άλλη ευρωπαϊκή χώρα και δεν χρειάζονται άδεια εργασίας για να πιάσουν εκεί δουλειά. Αυτή η δυνατότητα αναγνωρίζεται ως πλεονέκτημα ειδικά σε χώρες όπως η Ισπανία και η Ελλάδα.» Το ποσοστό των Ελλήνων νέων που επιθυμεί να παραμείνει η χώρα τους στην ΕΕ ανέρχεται στο 52%, ενώ ένα 31% υποστηρίζει την έξοδο.

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας ο Μάρκος Σπίτλερ από το Επιστημονικό Κέντρο Βερολίνου κάνει λόγο για «αντιφάσεις στην ΕΕ» με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι νέοι στην ΕΕ: «Από τη μια πλευρά μια πλειοψηφία νέων εκφράζεται υπέρ της παραμονής της χώρας τους στην ΕΕ, παράλληλα ζητούν την επιστροφή των αρμοδιοτήτων από τις Βρυξέλλες στα κράτη μέλη και ταυτόχρονα θέλουν μέσω δημοψηφισμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο να συμμετέχουν στη λήψη των αποφάσεων. Πρόκειται για διφορούμενα αποτελέσματα από τα οποία προκύπτει ότι μεν οι νέοι στηρίζουν την ευρωπαϊκή ιδέα, αλλά είναι δύσπιστοι όταν πρόκειται για βραχυπρόθεσμα μέτρα και σχέδια. Θα μπορούσαμε να τους χαρακτηρίσουμε ως Ευρωπαίους με κριτικό πνεύμα.»

(Διασκευασμένο κείμενο για τις ανάγκες της αξιολόγησης)

(543 λέξεις)

<https://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/koinonia/155032/apogoitevmenoioi-neoi-stin-ellada-anisyxoyi-gia-to-mellon-tous>).

1η Δραστηριότητα

ι. Να γράψετε ένα κείμενο με το οποίο θα αποδώσετε περιληπτικά το νόημα των τριών πρώτων παραγράφων του κειμένου που σας δόθηκε και το οποίο θα το αξιοποιήσετε σε γραπτή ομαδική εργασία. (80 – 100 λέξεις/ 9 μονάδες)

Άξονας για την απάντηση (Ενδεικτικά):

Αποτελέσματα έρευνας, που έγινε από Ινστιτούτο δημοσκοπήσεων και αφορούσε 6000 νέους από πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έδειξαν ότι οι Έλληνες νέοι, σε υψηλότερο ποσοστό σε σύγκριση με άλλες χώρες, δεν εμπιστεύονται το Κράτος, πολιτικούς, συνδικαλιστές και θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι νέοι στην Ελλάδα, επίσης, περισσότερο από τους άλλους ευρωπαίους νέους, αποδέχονται το δημοκρατικό πολίτευμα και αντιστέκονται στον λαϊκισμό.. Τέλος, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, για τους περισσότερους Ευρωπαίους νέους η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει περισσότερο οικονομικούς στόχους.

ii. Ποιες από τις παρακάτω απόψεις θεωρείτε ότι ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου; Να αιτιολογήσετε με συντομία την άποψή σας. (6 μονάδες)

α. Οι Έλληνες νέοι κατά πλειοψηφία επιθυμούν να φύγει η χώρα τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ενδεικτική απάντηση:

Η παραπάνω άποψη δεν ανταποκρίνεται στο νόημα του κειμένου, γιατί στην 4^η παράγραφο αναφέρεται ότι «το ποσοστό των Ελλήνων νέων που επιθυμεί να παραμείνει η χώρα τους στην ΕΕ ανέρχεται στο 52%, ενώ ένα 31% υποστηρίζει την έξοδο.

β. Οι Ευρωπαίοι νέοι πιστεύουν στην Ευρώπη αλλά αμφισβητούν τα μέτρα και τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τους πολιτικούς ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ενδεικτική απάντηση:

Η παραπάνω άποψη ανταποκρίνεται στο νόημα του κειμένου, γιατί στην 5^η παράγραφο αναφέρεται «ότι μεν οι νέοι στηρίζουν την ευρωπαϊκή ιδέα, αλλά είναι δύσπιστοι όταν πρόκειται για βραχυπρόθεσμα μέτρα και σχέδια. Θα μπορούσαμε να τους χαρακτηρίσουμε ως Ευρωπαίους με κριτικό πνεύμα».

Ή (εναλλακτικά ως προς το δεύτερο υποερώτημα)

ii. Με ποιο τρόπο και μέσα πειθούς επέλεξε ο συντάκτης του ενημερωτικού άρθρου να υποστηρίξει τις θέσεις τους; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο. (6 μονάδες)

Άξονας για την απάντηση:

Με επίκληση στη λογική – τεκμήρια

2^η Δραστηριότητα

i. Πώς αναπτύσσεται η 3^η παράγραφος: «Οι Έλληνες νέοι διαφέρουν ... πολιτιστικών αξιών». (5 μονάδες)

Άξονας για την απάντηση:

Σύγκριση – αντίθεση

ii. Με ποιο τρόπο εξασφαλίζεται η συνοχή μεταξύ 2^{ης} και 3^{ης} παραγράφου και μεταξύ 4^{ης} και 5^{ης}. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. (5 μονάδες)

Άξονας για την απάντηση:

Με την επανάληψη της φράσης «οι νέοι από την Ελλάδα» και «Οι Έλληνες νέοι»

iii. Στις περιόδους λόγου που ακολουθούν, να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες φράσεις ή λέξεις με συνώνυμες, κάνοντας όλες τις επιπλέον αναγκαίες αλλαγές: (5 μονάδες)

α. η Ελλάδα είναι το λίκνο της δημοκρατίας

Ενδεικτική απάντηση:

Είναι ο τόπος όπου εμφανίστηκε για πρώτη φορά η δημοκρατία.

β. Περισσότερο από τους νέους των άλλων χωρών εκφράζονται θετικά υπέρ του δημοκρατικού πολιτεύματος και είναι λιγότερο ευάλωτοι στον λαϊκισμό.

Ενδεικτική απάντηση:

είναι θετικοί/υποστηρίζουν

είναι ανθεκτικοί/αντιστέκονται

γ. Το ίδρυμα ΤΥΙ παρουσίασε τα αποτελέσματα μιας έρευνας για τα «πιστεύω» των ευρωπαίων νέων.

Ενδεικτική απάντηση:

τις απόψεις, τις πεποιθήσεις

δ. «... ότι θα ζησει σε δυσμενέστερες συνθήκες από τους γονείς τους».

Ενδεικτική απάντηση:

Σε χειρότερες συνθήκες, σε χειρότερες καταστάσεις

3^η Δραστηριότητα

Είσαι ένας ή μία από αυτούς/ές που υποστηρίζουν ότι η πρόοδος δεν έχει μόνο οικονομική διάσταση, αλλά πρέπει να συνδέεται απαραίτητα με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη διατήρηση της ειρήνης και των πολιτιστικών αξιών. Την άποψη σας την υποστηρίζετε με επιχειρήματα σε συζήτηση με τους συμμαθητές σας στην τάξη.

(200 λέξεις/20 μονάδες)

Άξονες για την απάντηση

1. Αναφορά στο δεδομένο ότι πολλοί συνδέουν την έννοια της πρόοδος με την οικονομική ανάπτυξη με συνέπεια να μη δίνουν σημασία σε άλλες πλευρές της ζωής που είναι σημαντικές για την ευτυχία του ανθρώπου. (Εδώ ο/η μαθητής/τρια μπορεί να αναφερθεί στις συνέπειες αυτές: ανταγωνιστικές κοινωνίες, κοινωνικές ανισότητες, βία, οικολογική καταστροφή κ.ά)
2. Στη συνέχεια ο μαθητής/τρια μπορεί να αναπτύξει τις ζητούμενες έννοιες: «προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων», «ειρήνη» και «πολιτιστικές αξίες».

II. Λογοτεχνικό κείμενο

Το κείμενο είναι απόσπασμα από ποίημα του ισπανού ποιητή Χοσέ Αγκουστίν Γκοϊτισόλο (José Agustín Goytisolo, 1928-1999) με τίτλο Λόγια για τη Τζούλια (1979). Καθώς η μικρή Julia ξεκινάει το ταξίδι της ζωής της, ο πατέρας της αναλαμβάνει να της στρώσει το δρόμο, ψιθυρίζοντας για την αγάπη, τη ζεστασιά των σχέσεων, τη χαρά της ζωής και καλώντας τη, στις δύσκολες στιγμές της, να θυμάται πάντα τα λόγια του.

«Λόγια για την Τζούλια»

[...] Μα όταν μιλώ σε σένα
Όταν σου γράφω αυτούς τους στίχους
Σκέφτομαι επίσης και τους άλλους ανθρώπους

Το πεπρωμένο σου είναι στους άλλους
Το μέλλον σου είναι η ζωή σου η ίδια
Η αξιοπρέπειά σου είναι η αξιοπρέπεια όλων

Οι άλλοι θα περιμένουν την αντίστασή σου
Τη βοήθεια από τη χαρά σου
Τη βοήθεια από το τραγούδι σου μέσα στα δικά τους τραγούδια

Κόρη μου είναι καλύτερα
Να ζήσεις με τη χαρά των ανθρώπων
Παρά να φωνάζεις πίσω από έναν τυφλό τοίχο

Όμως να σκέφτεσαι πάντα
Αυτό που κάποτε σου έγραψα
Με τη σκέψη μου σε σένα, όπως σε σκέπτομαι τώρα

Ποτέ μην παραδίδεσαι, μην εγκαταλείπεις
Ποτέ μην πεις στη διαδρομή
δεν μπορώ άλλο και σταματάω.

Η ζωή είναι όμορφη, θα το δεις
Και παρά όλα τα υπόλοιπα
Θα έχεις έρωτες, θα έχεις φίλους

Έξω από εδώ δεν υπάρχει καμιά εκλογή
Κι αυτός ο κόσμος έτσι όπως είναι
Είναι ολόκληρη η κληρονομιά μας

[...]Και πάντα, να σκέφτεσαι πάντα

Αυτό που κάποτε σου έγραψα

Με τη σκέψη μου σε σένα, όπως σε σκέπτομαι τώρα...

[José Agustín Goytisolo, Palabras para Julia (Λόγια για τη Τζούλια) μτφρ.: Γιάννης Ανδρουλιδάκης, με διασκευασμένη τη μετάφραση]

1^η Δραστηριότητα

i. Στο ποίημα υπάρχουν τρεις άμεσες προτροπές – συμβουλές. Να τις εντοπίσετε και να τις αναπτύξετε με λίγα λόγια (50 λέξεις/15 μονάδες)

Άξονας για την απάντηση (Ενδεικτικά):

«Να ζήσεις με τη χαρά των ανθρώπων», «Ποτέ μην παραδίδεις, μην εγκαταλείπεις» «να σκέπτεσαι πάντα αυτό που κάποτε σου έγραψα».

Ο ποιητής προτρέπει την κόρη του να ζήσει μαζί με τους άλλους ανθρώπους, να μοιραστεί τις χαρές της και τις χαρές των άλλων, να επικοινωνεί μαζί τους. Δεν θέλει την απομόνωση και την αποξένωση που χαρακτηρίζει πολλούς ανθρώπους στις σύγχρονες κοινωνίες. Συγχρόνως, την προτρέπει να μην εγκαταλείπει τις προσπάθειές της, να μην απογοητεύεται από τις δυσκολίες της ζωής και να επιμένει. Τέλος, την παροτρύνει να σκέπτεται πάντα τα λόγια του που βγαίνουν από την εμπειρία της ζωής του και την αγάπη του για κείνην.

2^η Δραστηριότητα

i. Στο ποίημα κυριαρχεί το εκφραστικό μέσο των επαναλήψεων. Να εντοπίσετε τις επαναλήψεις στο κείμενο και να εξηγήσετε τη σημασία τους. (5 μονάδες)

Άξονας για την απάντηση(Ενδεικτικά):

Επαναλαμβάνεται η στροφή:

«Και πάντα, να σκέφτεσαι πάντα

Αυτό που κάποτε σου έγραψα

Με τη σκέψη μου σε σένα, όπως σε σκέπτομαι τώρα»

Με την επανάληψη τονίζεται η αγάπη και το ενδιαφέρον του πατέρα για την κόρη του και η έντονη επιθυμία του να έχει η κόρη του μια καλή πορεία στη ζωή με φίλους, με δημιουργική πνοή, αγωνιστικότητα και ζωντάνια.

(Ομοίως οι μαθητές/τριες μπορούν να σχολιάσουν την επανάληψη της λέξης «βοήθεια» ή της λέξης «ποτέ»).

ii. Ποια στοιχεία του ποιήματος θυμίζουν «παραδοσιακή» ποίηση και ποια «νεωτερική»; (5 μονάδες)

Άξονας για την απάντηση(Ενδεικτικά):

«Μοντέρνο – νεωτερικό», γιατί δεν έχει ομοιοκαταληξία και μέτρο. Παραδοσιακό, ως προς την ομοιομορφία των στροφών.

iii. Το ύφος του ποιήματος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί συμβουλευτικό – παραινετικό. Ποια στοιχεία του ποιήματος δικαιολογούν την παραπάνω κρίση; (5 μονάδες)

Άξονας για την απάντηση(Ενδεικτικά):

Η χρήση της υποτακτικής που κυριαρχεί στο ποίημα, η έκφραση «κόρη μου» που παραπέμπει σε σχέση πατέρα – κόρης, η φράση «θα το δεις» που παραπέμπει σε άνθρωπο ώριμης ηλικίας που συμβουλεύει νεότερο.

3^η Δραστηριότητα

Ως νέος/α με ανησυχίες και προβληματισμούς για το μέλλον που ανοίγεται μπροστά σου, ποια συμβουλή (ή συμβουλές) του ποιητή πιστεύεις ότι θα σου φανεί χρήσιμη; Να αναπτύξεις τη σκέψη σου σε 100 λέξεις. (μονάδες 20)

Άξονας για την απάντηση

Ο μαθητής επιλέγει κάποια ή κάποιες από τις συμβουλές του ποιητή και τις αναπτύσσει. Ακόμα και στην περίπτωση που καμία από αυτές δεν αποδέχεται, δικαιολογεί την απάντησή του.